

Ödemeler Dengesi - Kasım 2013

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Kasım ayında cari açık 3,9 milyar USD düzeyinde...

Cari açık Kasım ayında 3,9 milyar USD ile piyasa beklentisinin bir miktar altında gerçekleşmiştir. Ocak-Kasım 2013 dönemine bakıldığında cari açığın bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %28,3 artışla 56 milyar USD'ye ulaştığı görülmektedir. 12 aylık kümülatif cari açık ise Kasım'da yatay bir seyir izlemiş ve 60,8 milyar USD olmuştur.

2013 genelinde altın ticareti ödemeler dengesi üzerinde etkili olmuştur. Nitekim, 2012 yılının ilk 11 ayında 5,4 milyar USD fazla veren parasal olmayan net altın ticareti, 2013 yılında 10,4 milyar USD açık vermiştir. Bu çerçevede, altın ticareti hariç tutulduğunda 12 aylık kümülatif cari işlemler açığının 50,7 milyar USD düzeyine gerilediği ve nispeten yatay bir seyir izlediği görülmektedir.

Turizm gelirleri Kasım'da ivme kaybetti.

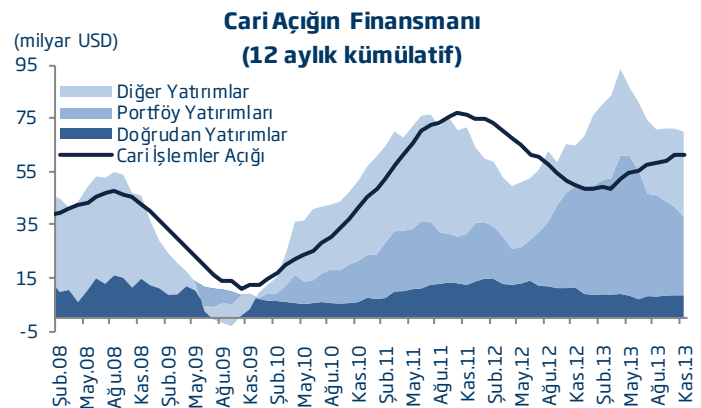
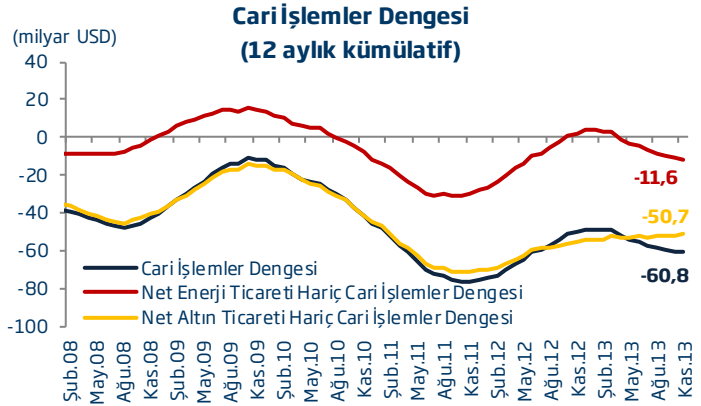
Turizm gelirleri mevsimsel faktörler nedeniyle Kasım ayında yavaşlama eğilimine girmiştir. Bununla birlikte, yılın ilk 11 ayı değerlendirildiğinde turizm gelirlerinin bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %12 oranında artış kaydettiği görülmektedir.

Portföy yatırımlarında ivme kaybı...

Ağustos-Ekim 2013 döneminde artış eğiliminde olan portföy yatırımları Kasım ayında ivme kaybetmiş ve 1,2 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Bu gelişmede, özellikle yurt dışı yerleşiklerin devlet iç borçlanma senetleri piyasasında yaptığı 1,2 milyar USD tutarındaki net satış etkili olmuştur. Öte yandan, genel hükümet yurt dışında tahvil ihracı ile 1,7 milyar USD borçlanmıştır. Yılın ilk 11 ayı itibarıyla ise, gelişmekte olan ülkelere yönelik risk algısındaki artış paralelinde geçtiğimiz yıla kıyasla daha zayıf bir seyir izleyen portföy yatırımları bir önceki yıla göre %32,1 oranında azalmıştır.

Doğrudan yatırımlardaki zayıf seyir devam ediyor.

Doğrudan yatırımların cari açığın finansmanına katkısı halen düşük düzeyde bulunmaktadır. Kasım ayında doğrudan yatırımlarda net 409 milyon USD'lik giriş kaydedilirken, bu tutar son 1 yılın en düşük düzeyine işaret etmektedir.

Ocak-Kasım 2013 döneminde bu kalemde kaydedilen toplam net sermaye girişi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %5,9 gerileyerek 7,7 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir.

Diğer yatırımlar...

Kasım ayında bankacılık sektörü yurt dışından 588 milyon USD tutarında uzun vadeli kredi kullanmıştır. Böylece, bankacılık sektörünün 12 aylık kümülatif veriler dikkate alınarak hesaplanan uzun vadeli borç çevirme oranı Kasım ayında artış eğilimini sürdürerek %192 seviyesine yükselmiştir. Öte yandan, Kasım ayında sektörün yurt dışından sağladığı kısa vadeli kredilerin 2,7 milyar USD ile Mart ayından bu yana en yüksek düzeyde gerçekleştiği de dikkat çekmektedir.

Türkiye'ye Net Sermaye Girişlerinin Dağılımı

(12 aylık kümülatif, milyon USD)

	Sermaye Girişlerinin Dağılımı (%)	
	Aralık 2012	Kasım 2013
Cari İşlemler Dengesi	-48.504	-60.838
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	69.318	73.707
-Doğrudan Yatırımlar	8.942	8.455
-Portföy Yatırımları	40.789	29.491
-Diğer Yatırımlar	18.434	31.946
-Net Hata ve Noksan	1.197	3.891
-Diğer	-44	-76
Rezervler⁽¹⁾	-20.814	-12.869

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını ifade etmektedir.

Ödemeler Dengesi - Kasım 2013

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Bankacılık dışı sektörler ise, Kasım ayında 2,1 milyar USD tutarında uzun vadeli kredi kullanımına karşılık 1,9 milyar USD'lik geri ödeme gerçekleştirmiştir. Böylece, 12 aylık kümülatif verilere göre bankacılık dışı kesimin uzun vadeli borç çevirme oranı %99 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Rezervlerde artış...

Kasım ayında rezerv varlıklar 2,1 milyar USD artarken, Ocak-Kasım 2013 döneminde rezervler 13,6 milyar USD tutarında genişlemiştir. Kasım ayında net hata ve noksan kaleminde ise 1 milyar USD'lik giriş kaydedilmiştir.

Beklentiler...

Aralık ayında Fed'in varlık alım programının büyüklüğünü aylık bazda 10 milyar USD azaltacağını açıklamasına ek olarak yurt içinde başlatılan yolsuzluk soruşturmasının Türkiye'ye yönelik risk algısını bozması paralelinde özellikle portföy yatırımlarında önümüzdeki dönemde dalgalanmalar meydana gelebilecektir.

Öte yandan, 2014 yılında en önemli ihracat pazarımız durumundaki Avrupa Birliği'nde ekonomik aktivitenin toparlanma sürecinde olmasının, reel efektif döviz

kurundaki gelişmeler ile birlikte değerlendirildiğinde ihracat hacmimizi olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Ayrıca, Türkiye gibi net enerji ithalatçısı olan bir ülke için enerji fiyatlarının önümüzdeki dönemdeki seyri büyük önem arz etmektedir. Birçok uluslararası kuruluşun 2014 yılında enerji ve emtia fiyatlarının yatay veya aşağı yönlü bir seyir izleyeceği öngörülerini dikkate alındığında, Türkiye'nin enerji faturasındaki artışın sınırlı düzeyde kalacağı tahmin edilmektedir. Bu çerçevede, gerek AB ülkelerindeki gelişmelerin ihracat hacmimizi desteklemesinin gerekse enerji fiyatlarının ithalat hacmi üzerinde baskı yaratmamasının dış ticaret açığımızın ve dış finansman ihtiyacımızın kontrol altında kalmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. TCMB'nin uyguladığı sıkılaştırıcı yöndeki para politikasının ve tüketici kredilerine ilişkin son dönemde BDDK tarafından alınan önlemlerin de iç tüketimi sınırlandırmak suretiyle ödemeler dengesine olumlu yönde etki yapacağı tahmin edilmektedir.

	Ödemeler Dengesi				(milyon USD)
	Kasım 2013	Ocak-Kasım 2012	Ocak-Kasım 2013	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-3.935	-43.628	-55.962	28,3	-60.838
Dış Ticaret Dengesi	-5.154	-59.953	-71.493	19,2	-76.872
Hizmetler Dengesi	1.423	21.925	23.017	5,0	23.694
Turizm (net)	1.377	20.330	22.335	9,9	23.256
Gelir Dengesi	-335	-6.710	-8.475	26,3	-8.922
Cari Transferler	131	1.110	989	-10,9	1.262
Sermaye ve Finans Hesapları	2.980	41.483	51.123	23,2	56.947
Doğrudan Yatırımlar (net)	409	8.215	7.728	-5,9	8.455
Portföy Yatırımları (net)	1.208	35.222	23.924	-32,1	29.491
Varlıklar	-122	2.298	2.689	17,0	3.048
Yükümlülükler	1.330	32.924	21.235	-35,5	26.443
Hisse Senetleri	772	5.422	1.087	-80,0	1.939
Borç Senetleri	558	27.502	20.148	-26,7	24.504
Diğer Yatırımlar (net)	3.462	19.666	33.178	68,7	31.946
Varlıklar	-1.306	2.316	1.188	-48,7	-1.697
Efektif ve Mevduat	9	4.424	3.407	-23,0	151
Yükümlülükler	4.768	17.350	31.990	84,4	33.643
Ticari Krediler	693	1.173	4.242	261,6	4.091
Krediler	3.307	7.674	17.864	132,8	19.887
Bankacılık Sektörü	2.948	3.885	17.534	351,3	18.811
Bankacılık Dışı Sektörler	569	5.933	1.193	-79,9	1.888
Mevduat	764	8.022	9.315	16,1	9.092
Yurtdışı Bankalar	688	7.437	7.859	5,7	7.551
Yabancı Para	-220	5.931	6.957	17,3	6.271
Türk Lirası	908	1.506	902	-40,1	1.280
Yurtdışı Kişiler	233	2.707	3.286	21,4	3.492
Rezerv Varlıklar (net)	-2.099	-21.576	-13.631	-36,8	-12.869
Net Hata ve Noksan	955	2.145	4.839	125,6	3.891

Kaynak: TCMB

Ödemeler Dengesi - Kasım 2013

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü**İzlem Erdem - Bölüm Müdürü**

izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

Kıvılcım Eraydın - Uzman

kivilcim.eraydin@isbank.com.tr

Erhan Gül - Uzman

erhan.gul@isbank.com.tr

Bora Çevik - Uzman

bora.cevik@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman Yrd.

eren.demir@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman Yrd.

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.

gamze.can@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.